Sähköpostikeskustelu 15.10.2024 Päivi Tiihonen - Susanna Paakkola

HE 89/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä annetun lain 2 ja 10 §:n muuttamisesta

Kuntaliitto kiittää mahdollisuudesta täydentää lausuntoaan asian kuulemistilaisuuden jälkeen. Kuulemistilaisuudessa Kuntaliitto toi esiin, että YM:n esityksestä pykälän 10 muuttamiseksi on unohdettu kuntien ja maakuntien liittojen viranomaiset. Ympäristöministeriön esityksen mukaan oikeuksia salattuun tietoon annettaisiin vain valtion viranomaisille. Tässä dokumentissa tuomme lyhyesti esiin kuntien viranomaisten tarpeen myös Ryhti-järjestelmässä mahdollisesti olevaan salattuun tietoon.

Perustelut kunnan viranomaisen tarpeille salattuun tietoon

Kunnat vastaavat rakennetun ympäristön kehittämiseen ja rakentamiseen liittyvistä peruspalveluista, kuten aluesuunnittelusta, kaupunkikehityksestä, yleis- ja asemakaavoituksesta, rakentamisen luvista ja valvonnasta, uusien katujen, viheralueiden, koulujen, kulttuuri- ja liikuntapaikkojen rakennuttamisesta, ylläpidosta ja jatkuvasta hoidosta, liikenteenohjauksesta, osoitteista, opasteista sekä vesi- ja jätehuollosta. Näissä tehtävissä syntyy suuri määrä yhteiskunnan toiminnan kannalta tärkeää tietoa, kuten yleis- ja asemakaavat, rakennusten perusrekisteritiedot, infrasuunnitelmat ja infraomaisuuden hallintaan liittyvät tiedot sekä vesijohtoverkostot. Nämä tiedot tallennetaan kunnan tehtävien yhteydessä kunnan järjestelmään.

Uuden RYTJ-lain mukaan kunnan tuottamia kaava- ja rakennustietoja tulee toimittaa koneluettavina myös Syken ylläpitämään Ryhti-järjestelmään. Tietoja kerätään Ryhtiin valtakunnallisesti. Esityksen 2§ mukaan Ryhti-järjestelmän tiedon keräämisen tarkoituksena on käyttää sitä olennaisiin viranomaiskäyttötarkoituksiin.

CC BY

Suomen Kuntaliitto
www.kuntaliitto.fi
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

Finlands Kommunförbund
www.kommunforbundet.fi
fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi

Kunnalla on sen omissa tehtävissä tuottamansa tiedot omissa järjestelmissään. Koska kunnat hoitavat alueiden käytön tehtäviä kokonaisvaltaisesti, on tilanteita, joissa kunta tarvitsee myös valtion viranomaisten sekä vieruskunnan tuottamia, salaisiakin tietoja. Tarvittavia valtion viranomaisen tuottamia tietoja ovat esimerkiksi Puolustusvoimien aluerajauksiin, rajaturvallisuuteen, huoltovarmuuteen ja kriittiseen infraan liittyvät tiedot sekä vieruskunnan tuottamia tietoja tämän tuottamat kaava-, rakennus- ja infratiedot salatuinkin osin. Lisäksi kunta tarvitsee suunnittelutehtävissään tiedot salassa pidettävistä luontokohteista. Kunnan rajalla kaavoitettaessa kunnan on nähtävä kuntarajan ylittävät, kaavassa esitettävät maanalaiset ja jatkossa turvallisuuden vuoksi salattavatkin kohteet, jotka vaikuttavat kaavoitettavaan kokonaisuuteen. Voisi aiheuttaa riski- tai epäselvyystilanteita, jos kunta ei saisi Ryhti-järjestelmästä kaikkia tarvitsemiaan aluesuunnittelu-, kaavoitus- ja infrasuunnittelutehtäviin vaikuttavia tietoja.

Valtiovarainministeriön johdolla toimi 2023-2024 riskityöryhmä, joka pohti paikkatietoihin liittyviä riskejä. Ryhmä tunnisti työskentelynsä aikana esimerkiksi luokitellun ja koneluettavan asemakaavan sekä rakennusten rekisteritietojen sisältävän tietoluokkia, jotka tulisi salata. Työryhmä lausui loppulausumassaan, että esimerkiksi kaavojen tietosisällön julkaisua tulee tutkia tarkemmin ja jatkossa tietojen julkaisua tulee vallitsevan turvallisuustilanteen vuoksi osin rajoittaa. Työryhmän lausunnon julkinen osuus löytyy: Microsoft Word - Paikkatiedon kansallisen riskiarvion työryhmän julkinen muistio.docx (hankeikkuna.fi). Valtiovarainministeriön johdolla turvallisuustyön on määrä jatkua.

Mikäli kaikilla tarvittavilla viranomaisilla olisi oikeudet tarvittavaan rakennetun ympäristön salattuun tietoon, voitaisiin näitä tietoja välittää viranomaisten välillä turvallisesti Ryhti-järjestelmän kautta. Tämä toimintamalli mahdollistaisi sen, että tarvittavia kohteita voitaisiin jatkossakin salata, mikä mahdollistaisi nykyistä turvallisemman tietojen välityksen ja julkaisun.

Kuntaliitto esittää, että mikäli parhaillaan kehitteillä olevaan Ryhti-järjestelmään tallennetaan salattuakin tietoa, tulee kunnilla ja maakunnan liitoilla olla oikeus saada tehtävissään tarvitsemansa, muiden viranomaisten (ml. vieruskunnat) tuottamat salatut tiedot Ryhti-järjestelmästä.

Kuntaliitto on kuitenkin huolissaan myös Ryhti-järjestelmään liittyvästä kasaantumisvaikutuksesta, kun salattujakin tietoja kerätään valtakunnallisesti yhteen järjestelmään koneluettavina ja koordinaattipohjaisina. Tämä kasvattaa turvallisuuteen liittyviä riskejä merkittävästi. Kasaantumisvaikutuksen välttämiseksi olisi mahdollista järjestää asia myös niin, ettei salattua tietoa kerättäisi *pysyvästi* Ryhti-järjestelmään, vaan salatun tiedon osalta Ryhti-järjestelmä toimisi vain viranomaisten välisenä välityspalvelimena. Tämä

vaatisi kuitenkin huolellista jatkoselvittelyä. Molemmissa tapauksissa kunta tarvitsee oikeudet myös salattuun tietoon.

SUOMEN KUNTALIITTO

Päivi Tiihonen
Erityisasiantuntija

Marko Nurmikolu
Johtava juristi